Vlaamse Regering

DE VLAAMSE MINISTER VAN OMGEVING EN LANDBOUW

MEDEDELING AAN DE VLAAMSE REGERING

Betreft: Grondwettelijk Hof – rolnummer 8669 - beroep tot vernietiging en vordering tot schorsing van de artikelen 35 en 36 van het samenwerkingsakkoord van 9 februari 2026 betreffende het kader voor de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid voor bepaalde afvalstromen en voor zwerfvuil, goedgekeurd bij het decreet van het Vlaamse Gewest van 27 maart 2026 tot instemming met het samenwerkingsakkoord van 9 februari 2026 tussen het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest betreffende het kader voor de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid voor bepaalde afvalstromen en voor zwerfvuil.

Samenvatting

Door de vzw FOST PLUS werd een beroep ingesteld tot schorsing en vernietiging van de artikelen 35 en 36 van het samenwerkingsakkoord van 9 februari 2026 betreffende het kader voor de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid voor bepaalde afvalstromen en voor zwerfvuil, goedgekeurd bij het decreet van het Vlaamse Gewest van 27 maart 2026 tot instemming met het samenwerkingsakkoord van 9 februari 2026 tussen het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest betreffende het kader voor de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid voor bepaalde afvalstromen en voor zwerfvuil, bij het decreet van het Waalse Gewest van 12 maart 2026 tot instemming met het samenwerkingsakkoord van 9 februari 2026 tussen het Vlaamse Gewest, het Waalse Gewest en het Brussels Hoofdstedelijk Gewest betreffende het kader voor de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid voor bepaalde afvalstromen en voor zwerfvuil en bij de ordonnantie van het Brusselse Hoofdstedelijke Gewest van 19 maart 2026 houdende instemming met het samenwerkingsakkoord van 9 februari 2026 betreffende het kader voor de uitgebreide producentenverantwoordelijkheid voor bepaalde afvalstromen en voor zwerfvuil en houdende wijziging van de ordonnantie van 12 december 1991 houdende oprichting van begrotingsfondsen.

De middelen houden onder meer verband met een beweerde schending van de artikelen 10, 11 en 172 van de Grondwet, het recht op een gezond leefmilieu uit artikel 23 van de Grondwet, artikel 8 van richtlijn 2019/904 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende de vermindering van de effecten van bepaalde kunststofproducten op het milieu, richtlijn 2008/98/EG van het Europees Parlement en de Raad van 19 november 2008 betreffende afvalstoffen en tot intrekking van een aantal richtlijnen, het eigendomsrecht vervat in artikel 16

van de Grondwet en artikel 1 Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden

Overeenkomstig de artikelen 82 en 85 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, komt de Vlaamse Regering tussen in voormelde procedure bij het Grondwettelijk Hof.

De griffier van het Grondwettelijk Hof heeft bij brief van 4 juni 2026 aan de Vlaamse Regering kennis gegeven van het bovenvermelde beroep tot schorsing en vernietiging teneinde haar toe te laten in de procedure voor het Grondwettelijk Hof tussen te komen.

De middelen houden onder meer verband met een beweerde schending van de artikelen 10, 11 en 172 GW, het recht op een gezond leefmilieu uit artikel 23 GW, artikel 8 van richtlijn 2019/904 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende de vermindering van de effecten van bepaalde kunststofproducten op het milieu, richtlijn 2008/98/EG van het Europees Parlement en de Raad van 19 november 2008 betreffende afvalstoffen en tot intrekking van een aantal richtlijnen, het eigendomsrecht vervat in artikel 16 GW en artikel 1 Eerste Aanvullend Protocol bij het EVRM.

In een **eerste middel** wordt een schending van het gelijkheids- en non-discriminatiebeginsel vervat in de artikelen 10 en 11 Grondwet in samenhang gelezen met het fiscaal gelijkheidsbeginsel vervat in artikel 172 van de Grondwet en artikel 8 van richtlijn 2019/904 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende de vermindering van de effecten van bepaalde kunststofproducten op het milieu aangehaald. Meer bepaald doordat zowel het erkend organisme in het collectieve systeem als de individuele verpakkingsverantwoordelijken in de individuele uitvoering zich in een wezenlijk vergelijkbare positie bevinden ten aanzien van de verplichting tot financiering van het zwerfvuilbeleid van de Gewesten. De aard van de verplichting zou in beide gevallen immers identiek zijn, met name een financiële bijdrage aan de kosten van het zwerfvuilbeheer, terwijl het onderscheid tussen de collectieve en de individuele uitvoering geen afbreuk zou doen aan deze vergelijkbaarheid (eerste middelonderdeel).
Voormelde schending zou evenzeer veroorzaakt worden doordat de producenten binnen de 'organisatorische en financiële optie' en de producenten binnen de louter 'financiële optie' zich in een wezenlijk vergelijkbare positie zouden bevinden ten aanzien van de kwalificatie van het bedrag van de heffing als een belasting (tweede middelonderdeel).
Ze zou tenslotte ook worden veroorzaakt doordat de producenten van niet-verpakkingen en de producenten van verpakkingen zich in een wezenlijk vergelijkbare positie zouden bevinden ten aanzien van de modaliteiten van betaling van de heffing (derde middelonderdeel);
Samengevat zou ze veroorzaakt worden doordat - ondanks voormelde vergelijkbare situaties - er sprake zou zijn van een ongelijke behandeling die niet berust op een pertinent criterium in het licht van de nagestreefde doelstelling, nu er geen redelijke verantwoording voorhanden zou zijn.

In een **tweede middel** wordt een schending van het gelijkheids- en non-discriminatiebeginsel vervat in de artikelen 10 en 11 van de Grondwet en artikel 172 van de Grondwet in samenhang gelezen met het recht op een gezond leefmilieu uit artikel 23 van de Grondwet en richtlijn 2008/98/EG van het Europees Parlement en de Raad van 19 november 2008 betreffende afvalstoffen en tot intrekking van een aantal richtlijnen aangevoerd.
Dit zou te wijten zijn aan het feit dat artikel 36, §6 van het ISA UPV in het kader van de collectieve uitvoering enkel het erkend organisme aanwijst als belastingplichtige voor de heffing ter financiering van de totale en reële kosten van het beheer van zwerfvuil afkomstig van huishoudelijke verpakkingen.
Het zou eveneens te wijten zijn aan het gegeven dat het erkend organisme zelf geen huishoudelijke verpakkingen op de Belgische markt brengt en aldus niet de producent is die de afvalstromen voortbrengt, noch degene is die bijdraagt aan de hinder waartegen de heffing tracht op te komen. Alsook aan het feit dat het erkend organisme bovendien de facto wordt verplicht om in te staan voor de kosten van het zwerfvuil afkomstig van alle huishoudelijke verpakkingen die in België op de markt

worden gebracht, met inbegrip van de verpakkingen afkomstig van *free riders* en buitenlandse producenten.
Tenslotte zou het verschil in behandeling inzake de aanwijzing van de belastingplichtige niet pertinent zijn ten aanzien van het nagestreefde doel en een onevenredige last opleggen aan het erkend organisme dat zelf niet bijdraagt aan de hinder waartegen de heffing tracht op te komen.

Als **derde middel** wordt aangevoerd een schending van het gelijkheids- en non-discriminatiebeginsel vervat in de artikelen 172, 10 en 11 van de Grondwet in samenhang gelezen met enerzijds het eigendomsrecht vervat in artikel 16 van de Grondwet en artikel 1 Eerste Aanvullend Protocol bij het Europees Verdrag tot bescherming van de rechten van de mens en de fundamentele vrijheden en anderzijds artikel 8 van richtlijn 2019/904 van het Europees Parlement en de Raad van 5 juni 2019 betreffende de vermindering van de effecten van bepaalde kunststofproducten op het milieu.
Daartoe wordt aangevoerd dat artikel 36 §6 ISA UPV een heffing oplegt aan het erkend organisme die manifest disproportioneel zou zijn, aangezien (i) het erkend organisme zelf geen verpakkingen op de markt brengt en bijgevolg geen zwerfvuil van verpakkingen genereert (ii) het erkend organisme dient in te staan voor buitenlandse verpakkingen en free riders, (iii) noch het ISA UPV, noch de bijhorende memorie van toelichting enige afdoende verantwoording biedt voor de wijze waarop het bedrag van 102 miljoen euro wordt berekend, (iv) het marktaandeel waarop de heffing is gebaseerd het effectieve marktaandeel van Fost Plus miskent; (v) de heffing ook een bijdrage in de algemene kosten van het zwerfvuilbeleid en de controle omvat en (vi) de heffing onverenigbaar is met het proportionaliteitsbeginsel vervat in artikel 8 van de SUP-richtlijn.

In een **vierde middel** wordt een schending van het fiscaal legaliteitsbeginsel uit artikel 170 §2 Grondwet en het recht op een gezond leefmilieu uit artikel 23 van de Grondwet in samenhang met artikel 172 tweede lid van de Grondwet en de artikelen 10 en 11 van de Grondwet aangehaald, meer bepaald doordat het ISA UPV de essentiële elementen van de heffing in het kader van de financiële optie ter financiering van de totale en reële kosten van het beheer van zwerfvuil afkomstig van huishoudelijke verpakkingen - waaronder de belastbare materie, de heffingsgrondslag, de berekeningswijze van de marktaandelen, de aanwijzing van de belastingplichtigen en de belastingvrijstellingen - niet op nauwkeurige, ondubbelzinnige en duidelijke wijze vaststelt.
De beweerde schending zou eveneens het gevolg zijn van het feit dat het ISA UPV in het kader van de financiële optie niet voorziet in een nauwkeurige methode voor de berekening van de marktaandelen, waardoor het voor de belastingplichtige onmogelijk is om het verschuldigde bedrag te bepalen, en van het feit dat de voorwaarden waaronder een vrijstelling van de financiële verplichting kan worden verkregen evenmin voldoende duidelijk zouden zijn omschreven.
De beweerde schending zou eveneens aan het volgende zijn te wijten:

- het ISA UPV zou wat betreft de financiële optie nalaten te verduidelijken waarvoor de verpakkingsverantwoordelijken en erkende organismen concreet betalen, met name of zij bijdragen voor het zwerfvuil afkomstig van hun eigen producten, dan wel voor het zwerfvuil in het algemeen;
- de essentiële elementen van de financieringsverplichting in het kader van de organisatorische en financiële optie zijn niet door de decreetgever vastgesteld, ondanks het feit dat deze verplichting wel degelijk kwalificeert als een belasting;
- het ISA UPV zou een ongeoorloofde delegatie bevatten aan de betrokken overheidsinstanties, die in het kader van de organisatorische en financiële optie de facto over een vetorecht beschikken waardoor zij de belastingplichtigen kunnen aanwijzen, zonder dat de decreetgever hiervoor nauwkeurige toetsingscriteria heeft vastgelegd;
- het ISA UPV zou een ongeoorloofde delegatie bevatten aan de Interregionale Commissie voor UPV met betrekking tot de berekeningswijze van de marktaandelen en de vaststelling van de verschuldigde bedragen, zonder dat hiervoor nauwkeurige wettelijke criteria zijn vastgelegd;
- het ISA UPV voorziet nietn een verdelingsmechanisme voor de belastingdruk in geval van meerdere erkende organismen, noch verduidelijkt het de rol en het statuut van de "andere rechtspersoon" waarnaar artikel 36, §6 ISA UPV verwijst.

Tussenkomst Vlaamse Regering

Voormeld beroep tot schorsing en vernietiging werd aan de Vlaamse Regering betekend op 8 juni 2026.

De omzendbrief VR 2009/23 van 16 januari 2009 betreffende het Grondwettelijk Hof bepaalt dat, als een bepaling van een decreet van het Vlaams Parlement in het geding is, de Vlaamse Regering altijd een memorie indient. De zitting m.b.t. het schorsingsberoep is bij beschikking vastgesteld op 1 juli 2026 om 16u. Een memorie in het schorsingsberoep kan neergelegd worden uiterlijk op 24 juni 2026. Voor het indienen van een memorie m.b.t. het beroep tot vernietiging beschikt de Vlaamse Regering over 45 dagen vanaf de ontvangst van de kennisgeving door de griffier van het Grondwettelijk Hof.

Overeenkomstig de artikelen 82 en 85 van de bijzondere wet van 6 januari 1989 op het Grondwettelijk Hof, komt de Vlaamse Regering bijgevolg tussen in voormelde procedure bij het Grondwettelijk Hof. De belangen van de Vlaamse Regering zullen in deze procedure verdedigd worden door het kantoor Eubelius.

De Vlaamse minister van Omgeving en Landbouw,

Jo BROUNS